

UNELTE DIN PIATRĂ ȘLEFUITĂ DESCOPERITE ÎN AȘEZAREA ENEOLITICĂ DE TIP TELL DE LA CIOLĂNEȘTII DIN DEAL (JUD. TELEORMAN)

Ion TORCICĂ *

Abstract: *This paper presents 17 polished stone tools from 'Măgura Țui' tell settlement, Ciolăneștii din Deal (Teleorman County). They were discovered during the archaeological excavation campaigns of 1964 and 1966. More than half of them come from a level associated with burnt houses. There are three perforated axes, broken in ancient times, three wedge axes and eleven adzes. Rocks with a medium or a higher hardness were preferred as the raw material. There is a small adze worked of Alpine jade which was identified by P. Petrequin. Perforated axes are fragmentary, being broken at the perforation. They are two morphological types of the polished tools. In terms of hardness, colour and grain, the adzes and the flat axes were made from various rocks. Traces of wear show heavy use. Their lengths are between 34 and 145 mm, and the biggest piece is a flat axe. Their shapes are rectangular and trapezoidal.*

Rezumat: *Articolul valorifică un lot de 17 piese din piatră șlefuită ce provin din așezarea de tip tell 'Măgura Țui' de la Ciolăneștii din Deal (jud. Teleorman). Ele au fost descoperite în campaniile de săpătură arheologice din anii 1964 și 1966. Mai mult de jumătate provin dintr-un nivel cu locuințe incendiate. Sunt trei topoare perforate, rupte în vechime, trei topoare de tip pană și unsprezece tesle. În privința materiei prime utilizate, meșterii gumelnițeni din așezarea de la Ciolăneștii din Deal au preferat rocile cu o duritate medie sau mare. Se remarcă o herminetă lucrată din jad alpin (identificată de P. Petrequin). Topoarele perforate sunt fragmentare, fiind rupte în dreptul perforației. Aparțin la două tipuri morfologice diferite. În privința durității, culorii și granulozității, teslele și topoarele plate au fost lucrate din roci diverse. Unele poartă urmele de uzură tipice unei folosiri destul de intense. Lungimile lor sunt între 34 mm și 145 mm, cea mai mare piesă fiind un topor plat. Formele lor sunt de dreptunghi și trapez.*

Keywords: *Ciolăneștii din Deal; Eneolithic; Gumelnița; alpine jade; adze; axe; tell.*

Cuvinte cheie: *Ciolăneștii din Deal; eneolitic; Gumelnița; jad alpin; daltă; topor; tell.*

Articolul de față prezintă un lot de 17 piese din piatră șlefuită ce provin din așezarea de tip tell 'Măgura Țui' de la Ciolăneștii din Deal (jud. Teleorman). Situl este situat în marginea de nord-est a satului, în lunca inundabilă și are dimetrul de cca. 40 m iar înălțimea de 3 m (Petrescu-Dîmbovița și Sanie 1969: 41). Cercetarea sa a cuprins sondaje arheologice de salvare efectuate de către M. Petrescu-Dîmbovița, S. Sanie, Al. Marinescu (1964, 1965) și săpături sistematice, conduse de A. Nițu și Al. Marinescu - 1966 (Petrescu-Dîmbovița și Sanie 1969: 41-53; 1972: 65-78; Spiru 1996: 31; Pătrașcu 2002: 21). În prezent, situl este destul de deteriorat de către diferite lucrări moderne și de patru gospodării sătești care sunt poziționate pe el. În urma săpăturilor s-a stabilit stratigrafia generală, demonstrându-se existența mai multor niveluri (posibil în număr de cinci) printre care două cu locuințe incendiate (Petrescu-Dîmbovița și Sanie 1969: 41-3). Materialele rezultate în urma campaniei din anul 1966 au rămas, în cea mai mare parte, inedite. Punctual, unele din ele au fost publicate de-a lungul anilor de către diferiți cercetători (Andreescu 2002; Voinea 2005; Frînculeasa și Mirea 2007: 37-46).

Cu excepția a trei piese, două din campania din 1964 și una fără informații suplimentare în afară de locul descoperirii, celelalte obiecte provin în urma săpăturilor din campania anului 1966. Coroborând informațiile publicate despre stratigrafia tell - ului de la Ciolăneștii din Deal cu marcajele (destul de sumare) păstrate, se consideră că un număr de nouă dintre utilajele litice șlefuite sunt din al III-lea nivel (cel inferior, de locuințe incendiate). Despre hermineta din jad alpin nu s-au păstrat informații cu privire la secțiunea sau adâncimea de descoperire. Ultimele patru obiecte - un topor perforat și trei herminete - au adâncimi de descoperire cuprinse între -0,70 m și -0,90 m. Astfel, ele ar

---

* Muzeul Județean Teleorman, str. 1848, nr. 1, cod poștal 140033, Alexandria, jud. Teleorman, România; iontorcica@yahoo.com

fi aparținut ultimelor două niveluri ale așezării. Din punct de vedere al categoriei avem trei topoare perforate, două topoare până și 12 tesle.

În privința materiei prime utilizate, precizăm că meșterii gumelnițeni din așezarea de la Ciolănești din Deal au preferat rocile cu o duritate medie sau mare, nefolosind roci moi așa cum s-a constatat în cazul așezării de la Vitănești 'Măgurice' (jud. Teleorman).

Topoarele perforate sunt fragmentare, două dintre ele sunt rupte transversal în dreptul perforației (Planșele I.1,2 și III.1,2), iar al treilea, care nu este decât un fragment, a fost rupt atât transversal în dreptul perforației cât și longitudinal (Planșa III.3). Dimensiunile totale nu pot fi decât approximate, fragmentele păstrate fiind cuprinse între 85 mm și 50 mm lungime. Ținând cont de morfologia lor, cel mai lung ar fi avut o lungime totală de cca. 130 mm (Planșele I.2 și III.2) urmat de al doilea de cca. 100 mm. Ca lățime, cele două la care s-a putut stabili, au 43 și 47 mm iar grosimea variază între 17 și 43 mm.

Datorită gradului de fragmentare al pieselor studiate este destul de dificilă o atribuire clară tipurilor sau variantelor observate în așezările gumelnițene din sud-vestul Munteniei (Vitănești 'Măgurice', Surdulești și Negreni) în care s-au mai descoperit piese din această categorie (Spiru 1956: 698). Totuși, se pot decela două categorii morfologice. Toporul cu nr. de inventar 7844 (Planșele I.1 și III.1) are o formă oval-alungită, aplatizat lateral, aproximativ dreptunghiular în secțiune, în apropierea perforației și oval în dreptul muchiei/talonului. Laturile sunt verticale, ușor arcuite iar muchiile sunt rotunjite. Talonul este drept și are o suprafață redusă în comparație cu cea a corpului. Zona tăișului este spartă dar se poate bănuși că acesta era vertical. Are mici ciobituri în dreptul perforației. Toporul cu nr. de inventar 7822 (Planșele I.2 și III.2) are o formă oval-alungită, aproximativ pătrată în secțiune în dreptul perforației și circulară în dreptul muchiei/talonului. Laturile sunt verticale, ușor arcuite iar muchiile sunt rotunjite. Talonul este oblic și are o suprafață redusă în comparație cu corpul, având ușoare urme de la folosire. Se deosebește de prima piesă prin conformația generală a corpului, fiind mai aplatizat. Nu știm cu siguranță cum ar fi arătat partea tăișului. Pentru al treilea topor (Planșa III.3), datorită stării precare de conservare, nu se pot face multe observații privind forma. Posibil, aparține unui tip cu corpul înalt, asemănător primului exemplar. În general, se consideră că astfel de topoare au fost folosite în confruntări (Klimscha 2011).

Teslele și topoarele plate reprezintă un total de 14 piese din lotul avut la dispoziție. Ele au analogii în situri din sud-vestul Munteniei: Vitănești 'Măgurice', Orbeasca de Sus 'La Cetate', Peretu, Alexandria și Negreni (com. Tătăraștii de Sus), toate din județul Teleorman.

Rocile din care au fost lucrate se remarcă prin diversitate în privința durității, culorii și granulozității. Erau preferate rocile cu o duritate medie, din care s-au realizat atât topoare cât și tesle. Ca și în cazul unor piese perforate de la Vitănești 'Măgurice', constatăm existența unei categorii realizate din roci foarte moi, de genul cretei (Planșele II.2,5 și IV.1,3). Folosirea lor pentru prelucrarea oricărui material (piele, lemn, os, corn sau piatră) pare improbabilă. Până la o analiză traseologică se poate doar presupune că erau piese cu o folosință simbolică, deși una are zone cu ciobituri (Planșele II.5 și IV.3). Unelte din roci albe, moi, au mai fost atestate pentru cultura Vinča în zona Balcanilor centrali (Antonović 1997).

Una dintre herminete (Planșele I.5 și III.6) a fost confecționată din jad alpin. Această atribuire a fost făcută de către arheologul P. Petrequin cu ocazia unei vizite de lucru făcute la Muzeul Județean Teleorman, în anul 2014, în cadrul unei etape de extindere a proiectului său privind jadul alpin (Petrequin *et al.* 2012a, 2017).

Lungimile lor sunt între 34 mm și 145 mm, cea mai mare piesă fiind un topor plat (Planșele I.6 și III.7). Majoritatea se încadrează pe la mijlocul acestui interval având lungimi de 40-60 mm. Lățimile sunt mai reduse, raportul dintre acestea două ducând la creionarea unor forme tipice pentru topoare și tesle gumelnițene. Acestea se încadrează în dreptunghiuri și trapeze. De obicei, partea ce se înmănușa este mai îngustă decât zona tăișului. Acesta era drept, arcuit sau oblic.

Stigmatul de folosire sunt vizibile mai ales în zona tăișului, mai puțin în partea opusă. A nu se confunda totuși cu ciobiturile rămase de la prelucrarea inițială, prin percuție și nereduse în urma procesului de șlefuire (Planșele I.5 și II.7,9). De exemplu, toporul până cu dimensiunile cele mai mari are lipsă o mare parte dintr-un colț dinspre muchie. Se remarcă, totuși, semnele de pe partea activă a două dintre topoare (Planșele I.3,4 și III.4,5). Acestea demonstrează ori folosire de lungă durată ori sarcini destul de solicitante. Hermineta din jad alpin are și ea mici ciobituri la nivelul tăișului.

În privința tipologiei, caracteristicile principale țin de forma generală, de dimensiuni (mai precis de raportul existent între lungime, lățime și grosime), de configurația părții active (a tăișului) și de ce nu, a durității materialului din care au fost lucrate.

O primă categorie, majoritară, este formată din ceea ce se pot numi tesle sau herminete. La Ciolăneștii din Deal, ele sunt în număr de unsprezece exemplare (Planșele I.5, II.1-10, III.6 și IV.1-10). Forma generală este de trapez cu tăișul arcuit, mai rar drept sau oblic. Muchia este de diferite forme la fel ca și partea activă, uneori nu poartă nici o urmă de prelucrare. Lateralele sunt drepte sau ușor arcuite, la fel și laturile mari. Tăișul, ca parte esențială a uneltei, este în două planuri ce converg într-un unghi ascuțit (Planșele II.2 și IV.1) și într-un singur plan oblic ce se aseamănă cu cel al teslelor moderne lucrate din metal. Această ultimă caracteristică este majoritară la această categorie. Dimensiunile sunt medii, lungimea variind între 34 și 74 mm iar lățimea între 28 și 47 mm. Grosimea este între 9 mm și 27 mm. Există două variante posibile, una are în general aceeași formă, aceleași caracteristici ale tuturor laturilor, dar dimensiunile sunt mult mai mari (până la 80 mm) iar a doua se caracterizează prin lungime peste medie.

Un model ce iese în evidență în cadrul lotului studiat este reprezentat de o herminetă de mici dimensiuni, cu lungimea de 34 mm, lățimea de 17 mm și grosimea de 9 mm. Este fin lucrată, cu un tăiș destul de ascuțit, oblic. Este dintr-o rocă cu duritate mică și cu o granulozitate fină. În mod cert a fost folosită pentru operații ce necesitau unelte de mici dimensiuni cu un tăiș excepțional.

În privința funcționalității, datorită dimensiunilor reduse, cele medii și mici au fost folosite înmănușate în piese intermediare (Klimska 2012: 1291), de os, corn sau de ce nu lemn, pentru lucrări de genul despicării unor materiale cum ar fi lemnul. Desigur, este doar o teorie ce nu poate fi infirmată sau confirmată decât de analize traseologice. Herminetele ce țin morfologic de acest tip și lucrate din roci foarte moi de culoare alb-cenușie de genul cretei, în mod sigur nu puteau fi folosite în același fel ca celelalte exemplare.

O a doua categorie este aceea a topoarelor de dimensiuni medii și mari, realizate atât din roci dure dar și din unele mai puțin dure, chiar destul de moi. La Ciolăneștii din Deal au fost descoperite trei piese, ce aparțin la două tipuri diferite. Primul tip are două exemplare, ambele cu o formă prismatică și plan-convexe în secțiune longitudinală (Planșele I.3,4 și III.4,5). Sunt lucrate din roci dure ce au fost întâi cioplite și apoi modelate prin șlefuire. Sunt destul de scurte, mai ales cea cu numărul de inventar 7823, această caracteristică indicând atât un mod de înmănușare indirectă cât și folosirea lor pentru sarcini destul de grele. Piesa cu nr. de inventar 4851 (Planșele I.6 și III.7), ce aparține celui de-al doilea tip, este mai plată, de mari dimensiuni, cu o formă mai apropiată de aceea a herminetelor. Se evidențiază prin roca destul de moale din care este cioplită și șlefuită, material ce nu se pretează unei folosințe intense și pe materiale tari.

Lotul analizat, deși restrâns, aduce informații în plus față de cele publicate până acum despre utilajul din piatră șlefuită din cadrul așezărilor *tel* (Klimscha 2011: 361-82; Micu, Maille și Mihail 2005: 223-61; Mihail și Micu 2016: 17-42). Se poate observa existența mai multor tipuri și variante. De asemenea, se remarcă folosirea unor materii prime diverse, cu durități și caracteristici diferite. Prezența herminetei din jad alpin de la Ciolăneștii din Deal, alături de alte descoperiri de acest fel din zona nord-dunăreană a culturii Gumelnița (Căscioarele 'D'aia Parte', Gumelnița, Vlădiceasca) se adaugă celor de la Durankulak, Varna, Svoboda, toate din arealul sudic al acestei culturi (Petrequin *et al.* 2012b: 1231-79; 2017: 477). Astfel, posibilitatea existenței unor trasee de schimb mult mai ample și orientate spre vestul Europei se dovedește un fapt împlinit.

Piese de piatră de la Ciolăneștii din Deal:

1. Număr de inventar (=Inv.) 12975: Teslă realizată dintr-o rocă moale cu granulație fină, de culoare maroniu-gălbuie. Are o formă prismatică, trapezoidală în plan, cu tăișul drept și colțuri rotunjite, unul ușor ciobit din vechime, iar extremitatea proximală este plană, cu mici ciobituri ce pot fi urme de la realizare, ușor oblică spre una din marginile înguste. Este plan-convexă în secțiunea longitudinală, lateralele sunt drepte iar tăișul ce nu este prea ascuțit este realizat prin două fațete oblice, una cu un unghi mai accentuat, de cca. 45°. Toată suprafața este foarte fin lustruită.

Dimensiuni: lungime (=L): 34 mm; lățime (=l): 30 mm; grosime (=gr): 10 mm (Planșele II.6 și IV.9).

2. Inv. 4850: Topor plat descoperit în campania din 1964. Este realizat dintr-o rocă detritică (conglomerat), de culoare gri-maronie. Are o formă prismatică, plan-convexă în secțiunea longitudinală, cu talonul foarte ușor arcuit. Tăișul este drept, cu un colț rotunjit iar celălalt este deteriorat, prezentând o spărtură. Este lucrat îngrijit, părțile laterale fiind plate iar zona distală are urme posibil de la folosirea îndelungată, ce se prezintă ca niște striatii dese, paralele cu tăișul. Muchiile laterale sunt ușor ciobite.

Dimensiuni: L: 87 mm; l: 45 mm; gr: 31 mm (Planșele I.3 și III.4).

3. Inv. 4851: Topor plat de mari dimensiuni, descoperit în campania din 1964. Este realizat dintr-o rocă moale cu granulație fină, de culoare maroniu-gălbuie. Are o formă prismatică, trapezoidală în plan, alungit, cu tăișul arcuit, un colț rotunjit și unul spart din vechime. Talonul este plat, cu o ciobitură prelungă spre unul din colțuri. În secțiune este plan-convex iar marginile lateralele sunt rotunjite. În aceste zone prezintă unele concavități și așchieri ce par a indica faptul că a fost întâi cioplit și apoi modelat prin șlefuire. Aceasta este foarte bine realizată, având chiar un luciu metalic.

Dimensiuni: L: 145 mm; l: 61 mm; gr: 28 mm (Plansele I.6 și III.7).

4. Inv. 7644: Topor de piatră, descoperit în campania din 1966 în secțiunea B la -1,80 m. Este perforat și rupt din vechime în dreptul perforației. Este realizat dintr-o rocă posibil sedimentară, cu o duritate medie, de culoare verde închis. Are o formă ovală-alungită, aplatizat lateral, aproximativ dreptunghiulară în secțiune în apropierea perforației și ovală în dreptul muchiei/talonului. Laturile sunt verticale, ușor arcuite iar muchiile toporului sunt rotunjite. Talonul este drept și are o suprafață redusă în comparație cu corpul toporului.

Dimensiuni păstrate: L: 70 mm; l: 43 mm; gr: 43 mm (Plansele I.1 și III.1).

5. Inv. 7822: Topor de piatră, descoperit în campania din 1966 în secțiunea 1 la -0,70 m. Este perforat, rupt din vechime în dreptul perforației. Este realizat dintr-o rocă sedimentară, cu o duritate medie, de culoare verde închis. Are o formă ovală-alungită, aproximativ pătrată în secțiune în dreptul perforației și circulară în dreptul muchiei/talonului. Laturile sunt verticale, ușor arcuite iar muchiile toporului sunt rotunjite. Talonul este oblic și are o suprafață redusă în comparație cu corpul toporului.

Dimensiuni păstrate: L: 85 mm; l: 47 mm; gr: 35 mm (Plansele I.2 și III.2).

6. Inv. 7823: Topor plat, descoperit în campania din 1966 în secțiunea 1 la -1,30 m. Fragment realizat dintr-o rocă dură, posibil de natură sedimentară, de culoare verzuie. Are o formă prismatică, trapezoidală în plan, cu tăișul arcuit și baza concavă datorită ruperii din vechime. Este plan-convex în secțiunea longitudinală. Tăișul a fost realizat prin două fațete oblice, cu unghiuri asemănătoare. Are două ciobituri în această parte. În diferite părți ale corpului prezintă unele concavități și așchieri ce par a indica faptul că a fost întâi cioplit și apoi modelat prin șlefuire. Zona proximală are muchiile șlefuite, semn că după ce s-a rupt, zona a fost amenajată prin șlefuire.

Dimensiuni: L: 58 mm; l: 42 mm; gr: 27 mm (Plansele I.4 și III.5).

7. Inv. 7824: Teslă de dimensiuni medii, realizată din jad alpin, descoperită în campania din 1966. Are o culoare verde-închis, forma este prismatică, trapezoidală în plan. Tăișul este drept, ascuțit, ciobit din vechime pe o mică porțiune și este realizat printr-o fațetă oblică. În secțiune este plan-convexă. Talonul este ușor convex, iar fețele laterale sunt drepte, cu muchii ascuțite. Este deosebit de bine lucrată, bine șlefuită iar unele neregularități ale suprafeței în zona proximală indică faptul că a fost prelucrată dintr-un galet.

Dimensiuni: L: 69 mm; l: 44 mm; gr: 14 mm (Plansele I.5 și III.6).

8. Inv. 7825: Teslă de dimensiuni medii, descoperită în campania din 1966 în secțiunea B la -1,60 m. Este realizată dintr-o rocă sedimentară, de culoare gri-albicioasă. Are o formă prismatică, aproximativ trapezoidală în plan. Tăișul este drept, tocit iar colțurile sunt rotunjite. Zona proximală, este oblică, iar fețele laterale sunt drepte, cu muchii ascuțite. În secțiune este biconvexă.

Dimensiuni: L: 74 mm; l: 47 mm; gr: 20 mm (Plansele II.2 și IV.1).

9. Inv. 7830: Teslă de dimensiuni medii, descoperită în campania din 1966 în secțiunea B la -1,80 m. Este prismatic-alungită, realizată dintr-o rocă moale, sedimentară, asemănătoare cretei, de culoare albă, cu o patină gălbuie. Tăișul este arcuit, cu colțurile rotunjite și ciobituri numeroase de formă oval-alungită. Este realizat pe o fațetă oblică pornind de la una dintre fețe. Acestea sunt diferite, una este dreaptă și de la ea pornește fațetarea tăișului, iar cealaltă este ovală. Muchiile laterale ale piesei sunt înclinate la un unghi de cca. 45° spre fața superioară. Talonul este trapezoidal-alungit, de mici dimensiuni, mărginit de o parte și de alta de două așchieri de mari dimensiuni.

Dimensiuni: L: 66 mm; l: 30 mm; gr: 14 mm (Plansele II.5 și IV.3).

10. Inv. 7831: Teslă de mici dimensiuni, descoperită în campania din 1966 în secțiunea B la -1,80 m. Este confecționată dintr-o rocă cu o duritate scăzută, granulație fină și cu o culoare maroniu-gălbuie. Are o formă prismatică, trapezoidal în plan. Tăișul este bine ascuțit, ușor arcuit, colțurile sunt rotunjite. Este ascuțit, ciobit din vechime pe o mică porțiune și este realizat printr-o fațetă oblică ce pornește de la una dintre fețele drepte ale piesei. Fețele laterale sunt oblice, cu una dintre muchii ascuțite iar cealaltă ușor netezită printr-o șlefuire longitudinală. Este deosebit de bine

lucrată, bine șlefuită iar unele neregularități ale suprafețelor laterale indică faptul că a fost prelucrată întâi prin cioplire.

Dimensiuni: L: 51 mm; l: 36 mm; gr: 12 mm (Planșele II.4 și IV.5).

11. Inv. 7832: Teslă de mici dimensiuni, descoperită în campania din 1966 în secțiunea B la -1,80 m. Este confecționată dintr-o rocă cu o duritate scăzută, granulație fină și cu o culoare alb-gălbuie. Are o formă prismatică, trapezoidal în plan. Tăișul este bine ascuțit, drept, colțurile sunt foarte puțin rotunjite. Este realizat printr-o fațetă oblică ce pornește de la una dintre fețele drepte ale piesei. Fețele laterale sunt oblice, cu muchii ascuțite. Talonul este plurifațetat și are dimensiuni mai reduse decât zona tăișului. Este deosebit de bine lucrată, bine șlefuită iar unele neregularități ale suprafețelor talonului și de lângă el indică faptul că a fost prelucrată întâi prin cioplire.

Dimensiuni: L: 47 mm; l: 28 mm; gr: 12 mm (Planșele II.3 și IV.6).

12. Inv. 7833: Teslă de mici dimensiuni, descoperită (posibil în campania din 1966) în secțiunea B la -1,40 m. Este confecționată dintr-o rocă cu o duritate scăzută, granulație fină și cu o culoare galben-maronie. Are o formă prismatică, trapezoidal în plan. Tăișul este bine ascuțit, drept, colțurile sunt foarte rotunjite. Este ascuțit și este realizat printr-o fațetă oblică ce pornește de la una dintre fețele drepte ale piesei. Fețele laterale sunt oblice, cu o muchie ascuțită și cealaltă rotunjită. Talonul este mic și rotunjit. Este deosebit de bine lucrată, bine șlefuită iar unele neregularități și așchieri ale muchiilor laterale și din zona talonului indică faptul că a fost prelucrată întâi prin cioplire.

Dimensiuni: L: 45 mm; l: 31 mm; gr: 12 mm (Planșele II.9 și IV.4).

13. Inv. 7834: Teslă de mici dimensiuni, descoperită în campania din 1966 în secțiunea T la -0,70 m. Este confecționată dintr-o rocă cu o duritate scăzută, granulație fină și cu o culoare maronie cu nuanțe gălbui. Are o formă prismatică, trapezoidal în plan. Tăișul este bine ascuțit, drept, colțurile sunt foarte puțin rotunjite. Este ascuțit și este realizat printr-o fațetă oblică ce pornește de la una dintre fețele drepte ale piesei. Fețele laterale sunt oblice, drepte și cu muchii ascuțite. Talonul este drept și are o spărtură realizată posibil în timpul descoperirii. Este deosebit de bine lucrată, bine șlefuită, cu striții fine, paralele orientate diferit pe laturile piesei, rămase de la șlefuire.

Dimensiuni: L: 34 mm; l: 17 mm; gr: 9 mm (Planșele II.7 și IV.10).

14. Inv. 7835: Teslă de dimensiuni medii, descoperită în campania din 1966 în secțiunea T la -0,90 m. Este realizată dintr-o rocă sedimentară, cu o culoare maroniu-gălbuie. Are o formă prismatică, trapezoidală în plan. Tăișul este oval, ascuțit, colțurile sunt rotunjite și este realizat printr-o fațetă arcuită, oblică. În secțiune transversală este plan-convexă. Talonul este oval ușor oblic, iar fețele laterale sunt arcuite, cu muchii rotunjite. Este deosebit de bine lucrată, bine șlefuită iar unele ciobituri și neregularități ale suprafețelor laterale indică faptul că a fost prelucrată întâi prin cioplire.

Dimensiuni: L: 60 mm; l: 37 mm; gr: 12 mm (Planșele II.1 și IV.2).

15. Inv. 7836: Teslă de mici dimensiuni, descoperită în campania din 1966 în secțiunea C la -0,80 m. Este confecționată dintr-o rocă sedimentară, cu o duritate mare, granulație intermediară și cu o culoare gri-verzuie. Are o formă prismatică, trapezoidal în plan. Tăișul este bine ascuțit, drept, ușor oblic, colțurile sunt ascuțite și ciobituri posibil de la folosire. Este ascuțit și este realizat printr-o fațetă oblică, arcuită, ce pornește de la una dintre fețele aproximativ plane ale piesei. Fețele laterale sunt drepte, cu muchii ascuțite. Talonul este drept, ușor rotunjit la colțuri și are dimensiuni mai reduse decât zona tăișului. Este îngrijit lucrată și bine șlefuită.

Dimensiuni: L: 41 mm; l: 35 mm; gr: 13 mm (Planșele II.10 și IV.8).

16. Inv. 7838: Teslă de mici dimensiuni, descoperită în campania din 1966 în secțiunea B (?) la -1,40 m. Este spartă pe lungime, confecționată dintr-o rocă sedimentară, cu o duritate mare, granulație intermediară și cu o culoare verzuie. Are o formă prismatică, trapezoidal în plan. Tăișul este ușor convex, oblic, colțul care se mai păstrează este rotunjit. Este tocit prin șlefuire și este realizat printr-o fațetă oblică, arcuită, ce pornește de la una dintre fețele aproximativ plane ale piesei. Fața laterală care se mai păstrează este biconvexă, cu muchie ascuțită. Talonul este drept, triunghiular și are dimensiuni mult mai reduse decât zona tăișului - cca. 1/4. Este îngrijit lucrată, bine șlefuită și mai păstrează depuneri carbonatice.

Dimensiuni: L: 47 mm; l: 29 mm; gr: 13 mm (Planșele II.8 și IV.7).

17. Inv. 7817: Fragment de topor perforat, puternic spart, descoperit în campania din 1966 în secțiunea B la -2,00 m. Se mai păstrează o porțiune restrânsă din zona centrală cu gaura transversală.

Dimensiuni: L: 50 mm; l: 28 mm; gr: 17 mm (Planșa III.3).

Bibliografie

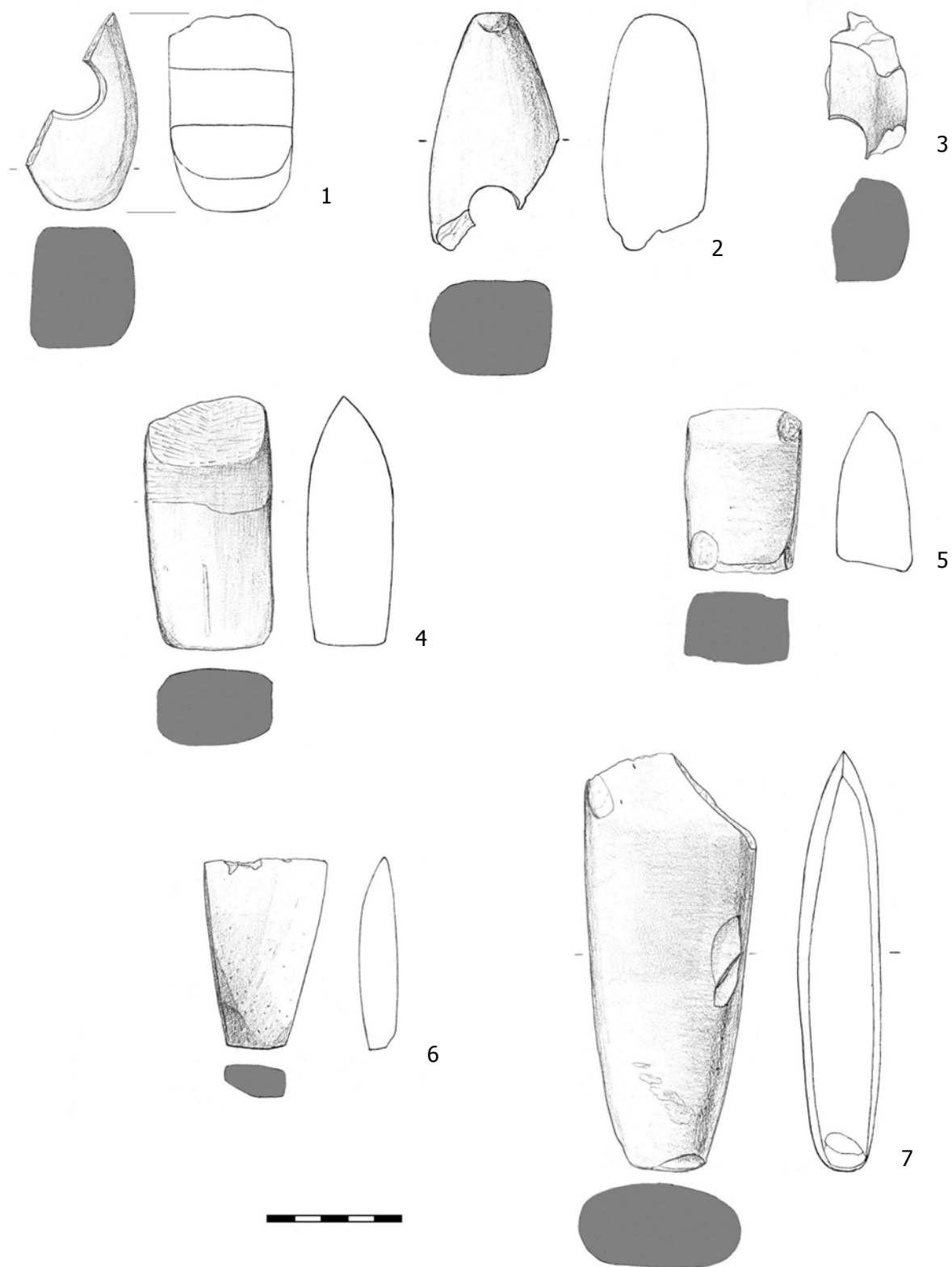
- Andreescu, R.R. (2002) *Plastica antropomorfă gumelnițeană. Analiza primară*, seria Monografii III, București: Muzeul Național de Istorie a României.
- Antonović, D. (1997) 'Use of Light White Stone in the Central Balkans Neolithic', *Starinar. Revue de l'Institut Archéologique, Nouvelle série* XLVIII: 32-39.
- Frînculeasa, A. și Mirea, P. (2007) 'Asupra unei reprezentări zoomorfe descoperite în tell-ul Gumelnița de la Ciolănești din Deal, jud. Teleorman', *Perspective asupra istoriei locale în viziunea tinerilor cercetători (III)*, Muzeul de Istorie Galați: 37-46.
- Klimscha, Fl. (2011) 'Flint axes, ground stone axes and 'battle axes' of the Copper Age in the Eastern Balkans' în V. Davis și M. Edmonds (ed.) *Stone Axe Studies III*, Oxbow Books, Oxford.
- (2012) 'Des «goûts et des couleurs, on ne discute pas». Datation, répartition et valeur sociale des haches en silex de la culture Gumelnița', în P. Petrequin, S. Cassen, M. Errera, L. Klassen, A. Sheridan și A.-M. Pétrequin (ed.) *Jade. Grandes haches alpines du Néolithique européen. V et IV millénaires av. J.C.*, Collection Les cahiers de la MSHE Ledoux no. 17, Série Dynamiques territoriales n°6, pp. 1208-29, Besançon: Presses Universitaires de Franche-Comté et Centre de Recherche Archéologique de la Vallée de l'Ain.
- Micu, C., Maille, M. și Mihail, F. (2005) 'Outils et pieces en pierre portant des traces de façonnage et/ou d'utilisation découverts a Luncavița (dep. de Tulcea)', *Cultură și Civilizație la Dunărea de Jos* XXII: 223-61.
- Mihail, F. și Micu C. (2016) 'Polished stone objects at Trestenic tell settlement (Natbant, Tulcea County)' *Peuce, Serie Nouă* XIV: 17-42.
- Petrescu-Dîmbovița, M. și Sanie, S. (1969) 'Sondajul în tell-ul gumelnițean de la Ciolănești din Deal, jud. Teleorman', *Arheologia Moldovei* VI: 41-53.
- (1972) 'Cercetări în așezarea geto-dacică de la Ciolănești din Deal', *Arheologia Moldovei* VII: 65-78.
- Pătrașcu, I. (2002) 'Așezările culturii Gumelnița din bazinul Vedei și Teleormanului (partea I)', *Argesis. Studii și Comunicări, Seria Istorie* XI: 19-26.
- (2003) 'Așezările culturii Gumelnița din bazinul Vedei și Teleormanului (partea a II-a)', *Argesis. Studii și Comunicări, Seria Istorie* XII: 39-60.
- Petrequin, P., Cassen S., Errera M., Klassen L., Sheridan A. și Pétrequin, A.-M. (2012a) *Jade. Grandes haches alpines du Néolithique européen. V et IV millénaires av. J.C.*, Collection Les cahiers de la MSHE Ledoux n°17, Série Dynamiques territoriales n°6, Besançon: Presses Universitaires de Franche-Comté et Centre de Recherche Archéologique de la Vallée de l'Ain.
- Petrequin, P., Cassen, S., Errera, M., Tsonev, T., Dimitrov, K., Klassen, L. și Mitkova, R. (2012b) 'Les haches en «jades alpins» en Bulgarie' în P. Petrequin, S. Cassen, M. Errera, L. Klassen, A. Sheridan și A.-M. Pétrequin (ed.) *Jade. Grandes haches alpines du Néolithique européen. V et IV millénaires av. J.C.*, Collection Les cahiers de la MSHE Ledoux n°17, Série Dynamiques territoriales n°6, pp. 1231-79, Besançon: Presses Universitaires de Franche-Comté et Centre de Recherche Archéologique de la Vallée de l'Ain.
- Petrequin, P., Errera, M., Voinea, V., Tsonev, T., Țurcanu, S., Șerbănescu, D., Kyosak, D., Peresunchak, O., Polischuk, L. și Chernakov, D. (2017) 'Des Alpes à la mer Noire (Bulgarie, Roumanie et Ukraine)' în P. Petrequin, Gauthier, E., și A.-M. Pétrequin (ed.) *Jade. Objets-signes et interprétations sociales des jades alpins dans l'Europe néolithique, Tom 3*, Collection Les cahiers de la MSHE Ledoux n°27, Série Dynamiques territoriales n°10, pp. 467-90, Besançon: Presses Universitaires de Franche-Comté et Centre de Recherche Archéologique de la Vallée de l'Ain.
- Spiru, I. (1959) 'Așezări străvechi în raionul Roșiorii de Vede', *Materiale și Cercetări Arheologice* V: 695-706.
- (1996) *File de istorie teleormăneană*, Alexandria: Ed. Teleormanul liber.
- Voinea, V. (2005) *Ceramica complexului cultural Gumelnița-Karanovo VI. Fazele A1 și A2*, Muzeul de Istorie și Arheologie Constanța: Ed. Ex Ponto.

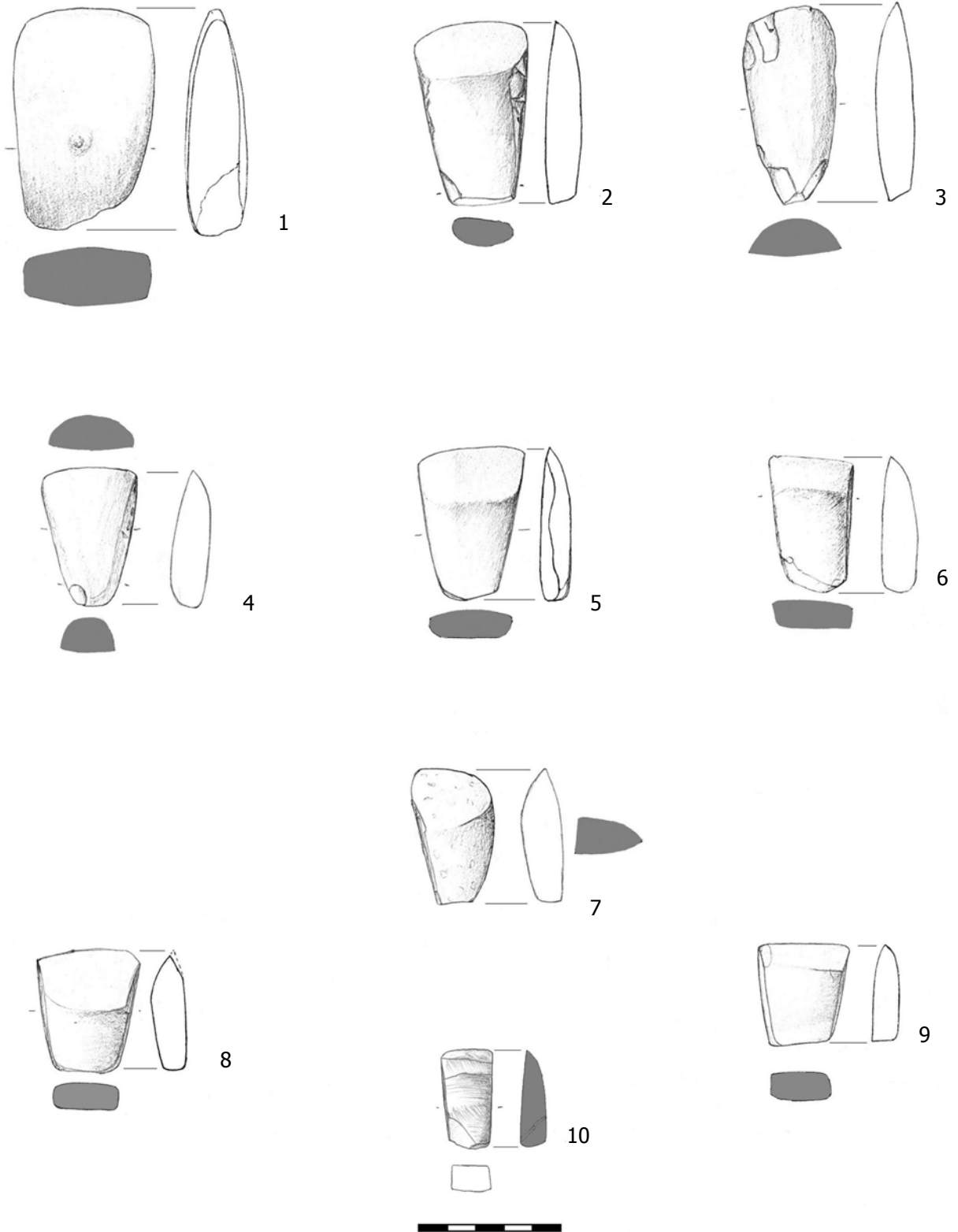
Plansa I. Unelte din piatră șlefuită din *tell*-ul eneolitic de la Ciolăneștii din Deal (jud. Teleorman).
Polished stone tools from Ciolăneștii din Deal (Teleorman County) tell settlement.

Plansa II. Unelte din piatră șlefuită din *tell*-ul eneolitic de la Ciolăneștii din Deal (jud. Teleorman).
Polished stone tools from Ciolăneștii din Deal (Teleorman County) tell settlement.

Plansa III. Unelte din piatră șlefuită din *tell*-ul eneolitic de la Ciolăneștii din Deal (jud. Teleorman).
Polished stone tools from Ciolăneștii din Deal (Teleorman County) tell settlement.

Plansa IV. Unelte din piatră șlefuită din *tell*-ul eneolitic de la Ciolăneștii din Deal (jud. Teleorman).
Polished stone tools from Ciolăneștii din Deal (Teleorman County) tell settlement.